

Duurzaamheidskring Haagse Theaters

Samen

gaat het sneller

Vijfentwintig jaar geleden werd een start gemaakt met het adviseren van het midden- en kleinbedrijf over afval- en emissiepreventie. De eerste tien jaar lag de nadruk op een individuele aanpak en maatwerk advies. Rond 2000 kwam het thema 'Duurzaam Ondernemen' op de agenda. Voor dit thema bleek een aanpak met groepen ondernemers soms effectiever. Ondernemers geven aan dat de groep hen motiveert zichzelf continu te verbeteren.

De essentie van duurzaam ondernemen in het MKB is dat ondernemers bij alle belangrijke bedrijfsbeslissingen duurzaamheid meewegen. Dit bewustwordingsproces is moeilijk te bereiken binnen de gebruikelijke korte adviestrajecten. Om tot een persoonlijke duurzame missie en bijbehorend actieplan te komen, zijn meerdere sessies nodig. Bovendien heeft men tussendoor tijd nodig om nieuwe inzichten te vertalen naar het eigen bedrijf. Uitwisseling van kennis en ervaring met andere ondernemers versnelt

dit proces. Het groepsverband stimuleert deelnemers om snel actie te ondernemen, zodat ze in de volgende bijeenkomst iets nieuws te melden hebben.

Groepsaanpakken

Eén van de eerste vormen van een groepsaanpak is de cursus 'Duurzaam Ondernemen' in vier dagdelen. Met deze aanpak won de Provincie Zeeland in 2006 het Ei van Columbus. De cursus is daarna nog in tientallen gemeenten gegeven.

Branchegerichte kringen

Onder het motto 'leren van elkaar' richtte de gemeente Breda, samen met lokale drukkerijen, in 2001 de Grafische Milieucirkel Breda op. De groep bestaat anno 2015 nog steeds en komt vier keer per jaar bijeen. Deelnemers beslissen zelf welke duurzaamheidsthema's aan bod komen en er worden regelmatig gastsprekers uitgenodigd. Ook is er veel tijd om onderling acties, ideeën en ervaringen uit te wisselen. Sinds 2005 ondersteunt Stimular deze Milieucirkel met het monitoren en onderling vergelijken van de prestaties met behulp van de Milieubarometer. Aangestoken door dit succes startten Stimular, de brancheorganisatie KVGO en Syntens in 2009 samen de grafische Duurzaamheidskring Rijnmond. De gemeente Den Haag werd ook enthousiast en initieerde achtereenvolgens kringen voor drukkerijen, theaters en musea. Daarna volgden regionale kringen voor zwembaden van de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) en werd in de gemeente Utrecht het Convenant Duurzame hospitality gesloten,

waarin hotels, conferentiecentra, musea en dagattracties samenwerken. Stimular begeleidt al deze kringen.

Ervaringen in Den Haag

De gemeente Den Haag startte vijf jaar geleden met duurzaamheidskringen. Als onderdeel van het uitvoeringsplan bij de ambitie klimaatneutrale stad 2040 werd gezocht naar een methode voor het faciliteren van energiebesparing bij bedrijven. De gemeente heeft bewust ingezet op het ondersteunen van de koplopers in plaats van strenge(re) handhaving. Vanuit de overtuiging dat koplopers vanzelf hun branchegenoten motiveren (goed voorbeeld doet goed volgen).

Den Haag kent nauwelijks vervuulende industrie, maar heeft wel een grote dienstensector. Omdat de culturele sector destijds flink onder druk stond (en op eigen houtje dus niet verduurzamen zou) werd gekozen voor kringen voor en door Haagse theaters en musea. Bijkomend voordeel is het grote aantal bezoekers, waaraan de duurzaamheidsboodschap en het gemeentelijk beleid indirect wordt uitgedragen. Op het stadhuis werd aanvankelijk vrij kritisch naar de nieuwe "praatgroepjes" gekeken. De gemeente had in die tijd nog nauwelijks een faciliterende rol. De mooie resultaten (tot 40% besparing op de milieubelasting) hebben de sceptici echter de mond gesnoerd.

Binnen de Haagse duurzaamheidskringen zelf heeft ook een verandering plaatsgevonden. Omdat de eerste bijeenkomsten vooral over energiebesparing gingen was de verwachting dat binnen drie jaar het maximaal haalbare zou zijn bereikt. Niets is minder waar. Door de tijd is de focus steeds meer verbreed (van energiebesparing via afvalscheiding en duurzaam inkopen naar aandacht voor MVO). Ook is de aandacht verschoven van puur individueel belang naar gezamenlijk belang en voordeel voor de hele sector of buurt.

Momenteel worden er nieuwe Haagse duurzaamheidskringen voorbereid, waarbij sectoren met veel bezoekers nog steeds de voorkeur hebben. Denk aan hotels, horeca, ondernemers aan het strand of in de binnenstad, scholen en sportverenigingen.

Gemengde groepen

Intussen zijn in veel regio's ook niet-branche-gerichte samenwerkingsverbanden van bedrijven rond het thema duurzaamheid ontstaan. Bijvoorbeeld de energieconvenanten van Blauwzaam in de regio Alblasserwaard en Vijfherenlanden. Ruim 100 bedrijven, verdeeld over vijf convenantgroepen, werken gedurende drie jaar aan een CO₂-reductiedoel van 10%. Er zijn ook energieconvenanten afgesloten in Rivierenland en Den Bosch. In de regio Drechtsteden komen 'Communities of Practice' MVO bij elkaar. In Spijkenisse, Hellevoetsluis en Werkendam zijn gemengde duurzaamheidskringen actief. In Houten is een groep bedrijven gestart met de 'DuurzaamOndernemen!Challenge'.

Het Koploperproject in Friesland is een ander voorbeeld van een gezamenlijke aanpak. Aan het begin van het traject wordt bij iedere deelnemer een nulmeting gedaan, waarbij MVO en milieu worden gecombineerd. De MVO-nulmeting gebeurt met de op ISO 26000 gebaseerde DuOn-Scan en de milieunulmeting wordt gedaan met de Milieubarometer. Zo wordt voor ieder bedrijf gekeken waar de belangrijkste kansen liggen. Door onderlinge vergelijking van de nulmetingen krijgen de deelnemers meer gevoel voor de aard van de milieubelasting in verschillende bedrijfstakken en of hun CO₂-footprint klein is of juist groot. De vergelijking geeft input voor hun actieplannen. De vorderingen worden gemonitord met de Milieubarometer. Aan het project hebben inmiddels zo'n 200 MKB-bedrijven en meerdere gemeenten en zorginstellingen meegedaan.

Meerwaarde

Deelnemers aan de duurzaamheidskringen zeggen meer te hebben bespaard dan zonder kring. Ook leggen ze hun ambities voor de toekomst hoger door de resultaten

die andere leden wisten te realiseren. Zij ervaren de vier bijeenkomsten per jaar als een stok achter de deur om duurzaamheid niet onder te laten sneeuwen in de waan van de dag. Ze hebben ook steun aan elkaar, doordat ze allen vergelijkbare drempels ervaren. De gezamenlijke monitoring van de milieuprestatie stimuleert ze om minimaal één keer per jaar na te denken over hun ontwikkeling. Meedoen blijft leuk doordat ze steeds weer nieuwe ideeën opdoen voor kostenbesparingen en verduurzaming.

Het meten van het groepsresultaat motiveert de deelnemers. Ter illustratie enkele groepsresultaten (behaald in drie jaar):

- Duurzaamheidskring Haagse Theaters: -16% elektriciteit en -23% water per bezoeker;
- Convenant Duurzame Hospitality Utrecht: -10% CO₂ per overnachting;
- Blauwzaam energieconvenant I: -4,5% CO₂ (absoluut)*;
- Grafische kringen: elk -15 tot -30% milieubelasting per kg drukwerk**

Het werken aan duurzaamheid met groepen ondernemers is een trend en heeft zichzelf bewezen. Uit de ervaringen blijken de volgende succesfactoren:

- Voorbeeld-ondernemers die het voortouw nemen en een inspiratie zijn;
- Een mix van koplopers en middenmoters;
- Voldoende uitdaging voor koplopers;
- De bereidheid van deelnemers om kennis te delen;
- Bijeenkomsten in de locaties van deelnemers;
- Kwantificeren van resultaten, zowel individueel als van de groep.

Willemien Troelstra en Inge Helder

** Bij Blauwzaam is de 10% besparingsdoelstelling gericht op de absolute CO₂-uitstoot. Dit is lastig te halen voor deelnemers die een bedrijfsgroei meemaken. De doelstelling is gehaald door 50% van de deelnemers, maar slechts 3 van de 25 bedrijven hebben zowel absoluut als relatief (bijvoorbeeld per euro omzet) geen besparing gerealiseerd.*

*** De milieubelasting per kg drukwerk wordt gemeten met de Milieubarometer. Zie www.milieubarometer.nl/voorbeelden/grafimedia/*